

**Ολοκληρωμένη Περιβαλλοντική
Διαχείριση
Οδηγίες σχετικά με τη θεματική στρατηγική για το
αστικό περιβάλλον**

Αποποίηση ευθύνης

Οι παρούσες οδηγίες δεν είναι νομικά δεσμευτικές. Πρόκειται για συνδυασμό των πληροφοριών και της πείρας που διαθέτει η Επιτροπή. Προβλέπονται ως σύνοψη της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά τη βέλτιστη πρακτική για μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση. Οι οδηγίες αυτές δεν έχουν σκοπό να αποτελέσουν ένα άκαμπτο σύνολο κανόνων που θα πρέπει να τηρούνται σε όλες τις περιστάσεις. Το γεγονός και μόνο ότι υπάρχουν τόσο μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των πόλεων ολόκληρης της ΕΕ, σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν η ίδια λύση να εφαρμοστεί ή να κριθεί κατάλληλη σε όλες τις περιπτώσεις. Οι οδηγίες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως περιγραφή της διαδικασίας και ως υπενθύμιση των βασικών στοιχείων τα οποία θα μπορούσαν να συνοπολογιστούν κατά την ανάπτυξη των προγραμμάτων ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο.

Οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών σχετικά με αυτές τις οδηγίες πρέπει να αποστέλλονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση: env-iemp@ec.europa.eu.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
2.	ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ.....	5
3.	Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ & Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ.....	6
3.1.	Η στρατηγική.....	6
3.2.	Ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση.....	6
4.	ΓΙΑΤΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (ΙΕΜ);.....	7
5.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΝΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	8
5.1.	Ζητήματα τα οποία πρέπει να καλύπτονται	9
6.	ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	10
7.	ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	15
7.1.	Πολιτική συνοχής.....	15
7.2.	LIFE + 16	
7.3.	Ευρωπαϊκή πολιτική έρευνας και ανάπτυξης.....	17
8.	ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	17
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	18
1.	ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΥΔΑΤΑ.....	18
1.1.	Ποιότητα του πόσιμου νερού	18
1.2.	Αστικά λύματα	18
1.3.	Επιφανειακά ύδατα.....	19
2.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	19
3.	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ.....	19
4.	ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ & ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ.....	20
5.	ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	20
6.	ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ.....	21

7. ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ	21
8. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΕΡΑ.....	21
9. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΘΟΡΥΒΟΣ	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	23

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα καθοδήγηση αποτελεί συνέχεια της θεματικής στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον που δημοσιεύθηκε το 2006¹. Η στρατηγική περιέγραφε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλές αστικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναγνώριζε τις ευρέως αποκλίνουσες συνθήκες που επικρατούν στις ευρωπαϊκές πόλεις. Ως εκ τούτου, η στρατηγική δεν πρότεινε ενιαία δεσμευτικά μέτρα, αντιθέτως όμως επεσήμαινε άλλους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα των πόλεων. Οι οδηγίες που παρουσιάζονται παρακάτω έχουν ως στόχο να συνδράμουν τις δημοτικές αρχές στη θέσπιση συστημάτων ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων. Οι οδηγίες αυτές θα συμπληρωθούν από άλλες σχετικά με το σχεδιασμό βιώσιμων αστικών μεταφορών.

Οι ισχύουσες οδηγίες δεν έχουν και είναι αδύνατον να έχουν κανονιστικό χαρακτήρα. Βασίζονται σε παραδείγματα βέλτιστης πρακτικής τα οποία υλοποιούνται από τις ίδιες τις πόλεις, ορισμένες φορές με οικονομική ενίσχυση από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ειδικότερα βάσει της απόφασης 1411/2001/ΕΚ², η οποία χορήγησε 15 επιδοτήσεις αξίας 14 εκατομμυρίων ευρώ κατά την περίοδο 2001-2004. Τα εν λόγω παραδείγματα βέλτιστης πρακτικής απαριθμούνται αναλυτικά στο συνημμένο παράρτημα, συνοδευόμενα από κατάλληλους συνδέσμους και παραπομπές.

2. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Καθώς τέσσερις στους πέντε Ευρωπαίους πολίτες ζουν σε αστικές περιοχές, η ποιότητα της ζωής τους και του περιβάλλοντός τους εξαρτάται από το πώς είναι διαμορφωμένες οι πόλεις και πώς λειτουργούν. Οι πόλεις είναι ο τόπος όπου δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, πραγματοποιούνται επενδύσεις και δημιουργούνται θέσεις εργασίας και, επομένως, αποτελούν τον τόπο όπου οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές συνιστώσες της αειφόρου ανάπτυξης είναι πολύ περισσότερο έντονες. Η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη³ αποσκοπεί στην «ενθάρρυνση των τοπικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές: διατύπωση συστάσεων για τις στρατηγικές ολοκληρωμένης ανάπτυξης για τις αστικές και τις περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές».

Οι ευρωπαϊκές αστικές περιοχές αντιμετωπίζουν πολλές περιβαλλοντικές προκλήσεις. Παρότι η κλίμακα και η ένταση των προβλημάτων ποικίλουν, είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ένα κοινό σύνολο ζητημάτων. Στα προβλήματα αυτά περιλαμβάνονται η κακή ποιότητα του αέρα, ο όγκος της κυκλοφορίας και η κυκλοφοριακή συμφόρηση, τα υψηλά επίπεδα περιβαλλοντικού θορύβου και η έλλειψη χώρων, όπως αθλητικών χώρων, χώρων παιχνιδιού και αναψυχής, η εγκατάλειψη του δομημένου περιβάλλοντος, τα υψηλά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η άναρχη δόμηση και η δημιουργία μεγάλων όγκων αποβλήτων και λυμάτων. Αυτές οι περιβαλλοντικές προκλήσεις είναι σοβαρές και έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην υγεία, το περιβάλλον και τις οικονομικές επιδόσεις.

Τα προβλήματα αυτά οφείλονται, εν μέρει, στις αλλαγές στον τρόπο ζωής και στις δημογραφικές εξελίξεις (αυξανόμενη εξάρτηση από τα ιδιωτικά αυτοκίνητα, αύξηση των μονομελών νοικοκυριών, αυξανόμενη κατά κεφαλήν χρήση πόρων). Οι

λύσεις πρέπει να είναι προοδευτικές και να αντιμετωπίζουν τους μελλοντικούς κινδύνους, όπως είναι οι επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος (π.χ. η αύξηση των πλημμυρών) καθώς και να συμβάλλουν σε εθνικές, περιφερειακές και παγκόσμιες πολιτικές, όπως είναι η προοδευτική μείωση της εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα στις πόλεις είναι ιδιαίτερα σύνθετα και αλληλένδετα. Τοπικές πρωτοβουλίες επίλυσης ενός προβλήματος μπορεί να οδηγήσουν σε νέα προβλήματα αλλού. Παραδείγματος χάριν, οι πολιτικές για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα με την αγορά καθαρών λεωφορείων μπορεί να υπονομευθούν από την αύξηση της μετακίνησης με ιδιωτικά αυτοκίνητα, εξαιτίας των αποφάσεων χρήσης γης, οι οποίες ενθαρρύνουν έμμεσα την αύξηση αυτή (π.χ. κατασκευή χώρων στάθμευσης στα αστικά κέντρα).

3. Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ & Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

3.1. Η στρατηγική

Ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές πόλεις, το έκτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον⁴ (6^ο ΠΔΠ) ζητούσε την ανάπτυξη μιας θεματικής στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον, με στόχο να συμβάλει «σε μια καλύτερη ποιότητα ζωής μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης με επίκεντρο τις αστικές περιοχές» και στη διαμόρφωση «ενός υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών, παρέχοντας ένα περιβάλλον στο οποίο το επίπεδο ρύπανσης δεν θα επιφέρει επιβλαβείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον και ενθαρρύνοντας την αειφόρο αστική ανάπτυξη».

Η θεματική στρατηγική δημοσιεύτηκε στα τέλη του 2005 και συνιστά ένα σημαντικό βήμα στο πλαίσιο μιας σειράς πρωτοβουλιών, οι οποίες έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής για το αστικό περιβάλλον. Δεδομένης της πολυμορφίας των αστικών περιοχών και των υφιστάμενων εθνικών, περιφερειακών και τοπικών περιστάσεων, η στρατηγική δεν υπαγορεύει τις λύσεις που θα πρέπει να υιοθετήσουν οι πόλεις, καθώς θα ήταν αδύνατον να προτείνει μία κοινή προσέγγιση για όλες τις περιπτώσεις. Ωστόσο, η Επιτροπή ανέλαβε να αναπτύξει, μετά από διάλογο με πόλεις και ενδιαφερομένους, οδηγίες σχετικά με το σχεδιασμό βιώσιμων αστικών μεταφορών και την ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση. Οι στόχοι της στρατηγικής έχουν στηριχθεί, και εξακολουθούν να στηρίζονται, από κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα (βλέπε κατωτέρω).

3.2. Ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση

Η αειφόρος αστική ανάπτυξη απαιτεί μια *ολοκληρωμένη προσέγγιση* και η θεματική στρατηγική συνιστά στις εθνικές και περιφερειακές αρχές να στηρίξουν τους δήμους στην επίτευξη πιο ολοκληρωμένης διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο. Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται τόσο από το Συμβούλιο, όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁵.

Οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις περιλαμβάνουν μακροπρόθεσμα στρατηγικά οράματα και συνδέουν διαφορετικές πολιτικές σε διαφορετικά διοικητικά επίπεδα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή. Η ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση συνεπάγεται επίσης την κοινή αντιμετώπιση συναφών ζητημάτων, όπως είναι η αστική διαχείριση και διακυβέρνηση, ο ολοκληρωμένος χωροταξικός

σχεδιασμός, η οικονομική ευημερία και ανταγωνιστικότητα, η κοινωνική ενσωμάτωση και η περιβαλλοντική προστασία. Παραδείγματος χάρη, η εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα στις πόλεις δεν έχει αντίκτυπο μόνο στον έλεγχο της ρύπανσης και τη διαχείριση της κυκλοφορίας, αλλά απαιτεί επίσης συνδυασμένες προσπάθειες όσον αφορά τη διαχείριση των μεγάλων και μικρών αστικών κέντρων, τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, τις επιπτώσεις στην υγεία και την κοινωνική δικαιοσύνη (λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες θιγόμενες κοινωνικές ομάδες και τις δυσανάλογες επιβαρύνσεις των περιβαλλοντικών επιπτώσεων).

Η θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον απαιτεί την καλύτερη διαχείριση των αστικών περιοχών μέσω της ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο. Η ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση χαρακτηρίζεται από τη στρατηγική διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων όλων των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός ολόκληρου τομέα δραστηριοτήτων μιας πολιτικής αρχής και/ή μιας οικοδομημένης πόλης. Η προσέγγιση βασίζεται στη διατμηματική και τομεακή συνεργασία, τη δέσμευση μαζί με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και την ολοκλήρωση τοπικών, περιφερειακών και εθνικών πολιτικών. Όπως προκύπτει επομένως λογικά, σκοπός των εν λόγω οδηγιών είναι η ενίσχυση των δημοτικών αρχών στην απόφαση να ακολουθήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση προς την αστική διαχείριση, η οποία απαιτεί μια ολιστική, συγκροτημένη και προσεκτικά μελετημένη προσέγγιση που θα αναγνωρίζει τις βασικές προκλήσεις, θα εκτιμά την ισχύουσα κατάσταση, θα θέτει στόχους πολιτικής, θα αξιολογεί τις διαθέσιμες επιλογές πολιτικής, θα δεσμεύεται μαζί με τα ενδιαφερόμενα μέρη και θα οδηγεί στην υλοποίηση αποτελεσματικών πολιτικών.

4. ΓΙΑΤΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (IEM);

Οι δημοτικές αρχές είναι αρμόδιες για πλήθος διαφορετικών δραστηριοτήτων. Η άσκηση ή η διαχείριση των δραστηριοτήτων αυτών πραγματοποιείται από πολλά διαφορετικά τμήματα των οργανώσεών τους, συχνά με περιορισμένους πόρους. Η ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση (Integrated Environmental Management – IEM) προσφέρει ένα εργαλείο για τη βελτίωση της συνοχής και της συνεκτικότητας μεταξύ των διαφορετικών πολιτικών, από περιβαλλοντική άποψη, και ένα μέσο για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών αυτών στα πλαίσια των διαθέσιμων προϋπολογισμών. Μπορεί επίσης να προσφέρει μεγαλύτερη διαφάνεια στη χάραξη πολιτικών και να ενθαρρύνει μεγαλύτερη συμμετοχή και αποδοχή από την πλευρά του κοινού.

Η ολοκληρωμένη περιβαλλοντική διαχείριση συνάδει απόλυτα με τη στρατηγική της Λισαβόνας για την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση, και από την πείρα προκύπτει ότι η δημιουργία συστήματος ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορεί να συμβάλει στην προώθηση των στόχων της αειφορίας. Στα πιθανά οφέλη ενός συστήματος ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται ορισμένα από τα ακόλουθα:

- επίτευξη συμμόρφωσης με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία με αποτελεσματικότερο και οικονομικά αποδοτικότερο τρόπο,
- βελτιωμένη συνοχή και αποτελεσματικότητα διαφόρων μέτρων πολιτικής,

- βελτίωση κύρους και «ανταγωνιστικότητας» της (τοπικής αρχής) πόλης,
- ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών, των υπαλλήλων της τοπικής αρχής και των ενδιαφερομένων,
- ενισχυμένη συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των πολιτών και των αρχηγών των πόλεων, με τη δημιουργία δικτύων,
- εξοικονόμηση δαπανών με τη μείωση πόρων και επιχειρήσεων κοινωνικής ωφελείας, βελτιώνοντας την οικονομική ανταγωνιστικότητα μέσω της περικοπής των δαπανών,
- εναρμόνιση των υποχρεώσεων αναφοράς,
- συμβολή στην επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων σχετικά με το περιβάλλον και τη στρατηγική της Λισαβόνας, ώστε «να καταστεί η Ευρώπη πιο ελκυστική για επενδύσεις και εργασία».

Στη διάρκεια της περιόδου 2000 έως 2006, η λειτουργία της πολιτικής συνοχής κατέδειξε ότι η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στις οικονομικές αποφάσεις μπορεί να αποφέρει σημαντική εξοικονόμηση και να βελτιώσει τα κέρδη και την παραγωγικότητα. Αυτό συνέβη, συγκεκριμένα, στους τομείς βελτίωσης της διαχείρισης των αποβλήτων και της αποδοτικότητας των πόρων, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των υδάτων με τη μέτρηση και τη μείωση της χρησιμοποιούμενης ενέργειας για τη θέρμανση εσωτερικών χώρων. Επιπλέον, η εικόνα, το κύρος και η ανταγωνιστικότητα μιας πόλης είναι δυνατόν να ενισχυθούν από την υιοθέτηση προσεγγίσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης, όπως στην πόλη Aalborg (σχετικά με τις δεσμεύσεις του Aalborg⁶) και στο έργο *Liveable Cities*⁷.

5. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΝΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ένα ολοκληρωμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ) αποσκοπεί στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων μιας αστικής περιοχής, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Από τις διαθέσιμες περιπτώσιολογικές μελέτες και βάσει της πείρας από το έργο *Managing Urban Europe - 25*⁸, το σύστημα IEM για τη διαχείριση ολόκληρης της λειτουργικής αστικής περιοχής αποτελείται, συνήθως, από πέντε κύρια στάδια, τα οποία επαναλαμβάνονται σε ετήσιους κύκλους:

(1) Βασική Αναθεώρηση

Η βασική αναθεώρηση τεκμηριώνει την ισχύουσα περιβαλλοντική και διοικητική κατάσταση, τις νομικές απαιτήσεις και τις πολιτικές προτεραιότητες. Αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη των περαιτέρω σταδίων της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού των δράσεων στο πλαίσιο του στρατηγικού προγράμματος. Η χρησιμοποίηση ανάλυσης SWOT (πλεονεκτήματα, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές) κρίθηκε κατάλληλη για την εκτίμηση της βασικής διοικητικής κατάστασης⁹.

(2) Καθορισμός στόχων - Προετοιμασία του στρατηγικού προγράμματος και σχεδίων δράσης

Ένα στρατηγικό πρόγραμμα αναπτύσσεται για τον καθορισμό στόχων και τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων, των πρωτοβουλιών και των δράσεων που θα είναι απαραίτητες βραχυμεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με τις περιπτώσιολογικές μελέτες, το πρόγραμμα θα πρέπει να επιδιώκει να βασιστεί στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

(3) Πολιτική δέσμευση - Έγκριση του στρατηγικού προγράμματος

Το στρατηγικό πρόγραμμα είναι ένα συναινετικό έγγραφο, το οποίο έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ευρεία υποστήριξη, και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του στρατηγικού σχεδιασμού της τοπικής αρχής. Η πείρα δείχνει ότι η δέσμευση όλων των σχετικών τοπικών παραγόντων στην ανάπτυξη του προγράμματος, μπορεί να συμβάλει στην αποφυγή συγκρούσεων, όσον αφορά την υλοποίηση του σχεδίου δράσης και του μακροπρόθεσμου οράματος για την πόλη.

(4) Υλοποίηση του σχεδίου δράσης, παρακολούθηση

Έχοντας εγκρίνει το στρατηγικό πρόγραμμα, το επόμενο βήμα είναι η υλοποίηση διαφορετικών μέτρων και δράσεων με ολοκληρωμένο τρόπο.

(5) Υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση

Από την πείρα προκύπτει ότι η συνεχής αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του σχεδίου δράσης είναι αναγκαία όσον αφορά τους στρατηγικούς στόχους που έχουν τεθεί για την πόλη. Οι εν λόγω αξιολογήσεις είναι δυνατόν να οδηγήσουν στην πρόταση νέων μέτρων ή στον επανακαθορισμό των υφιστάμενων δράσεων. Στο πλαίσιο έργων έχουν αναπτυχθεί εργαλεία, τα οποία βοηθούν τις τοπικές κυβερνήσεις να διενεργούν εκτιμήσεις και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, συμβάλλοντας παράλληλα στη διαφάνεια όσον αφορά την τοπική διακυβέρνηση¹⁰.

5.1. Ζητήματα τα οποία πρέπει να καλύπτονται

Πέρα από τα βασικά στοιχεία είναι σημαντικό να υποδεικνύονται τα ζητήματα τα οποία θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών και της πείρας που έχει αποκομιστεί μέχρι σήμερα, ένα σύστημα ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης θα μπορούσε να αφορά ορισμένα ή όλα τα ακόλουθα θέματα, τα οποία αφορούν την αειφόρο αστική ανάπτυξη. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός, παρουσιάζει όμως ζητήματα τα οποία έχουν συμπεριληφθεί από άλλους στο σχεδιασμό της ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής τους διαχείρισης:

- βελτίωση της ποιότητας του νερού
- βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων
- αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και χρήση ανανεώσιμης ενέργειας

- μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα
- βελτίωση των αστικών μεταφορών
- πρόληψη και μείωση του θορύβου και προστασία των ήσυχων περιοχών
- καλύτερη τοπική διακυβέρνηση
- καλύτερη χρήση γης και χωροταξία
- αύξηση της βιοποικιλότητας και των χώρων πρασίνου
- μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων

Στο έργο *Managing Urban Europe-25*, πολλές πόλεις έκριναν ότι ήταν ωφέλιμο να χρησιμοποιήσουν τις δεσμεύσεις του Aalborg ως θεματική δομή του συστήματός τους, δηλαδή οι βασικές αναθεωρήσεις και τα στρατηγικά τους προγράμματα αναπτύχθηκαν σύμφωνα με τις δεσμεύσεις του Aalborg⁶, γεγονός το οποίο τους έδωσε τη δυνατότητα να εξετάσουν όλες τις συνιστώσες της αειφορίας. Χρησιμοποιώντας το πλαίσιο των δεσμεύσεων του Aalborg, στηρίζονται επίσης από μια ισχυρή ευρωπαϊκή διαδικασία για την εξασφάλιση τοπικής αειφορίας.

Επίσης, υπάρχουν και άλλα εργαλεία, όπως το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου¹¹ (EMAS), το οποίο αποτελεί το εθελοντικό μέσο της ΕΕ για εταιρείες και άλλους οργανισμούς για την αξιολόγηση, την υποβολή εκθέσεων και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων σε διαρκή βάση. Το EMAS θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ακρογωνιαίος λίθος του ολοκληρωμένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Μεταξύ του EMAS και του ολοκληρωμένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης παρατηρούνται ομοιότητες όσον αφορά τα κύρια βήματα της διαδικασίας. Παραδείγματος χάρη, η περιβαλλοντική αναθεώρηση του EMAS θα μπορούσε να συμβάλει στη διεξαγωγή μιας αναθεώρησης της γραμμής βάσης και τα αποτελέσματα του περιβαλλοντικού ελέγχου θα είναι χρήσιμα για τον καθορισμό στόχων και για τη φάση της υποβολής εκθέσεων και αξιολόγησης του ολοκληρωμένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

6. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Όπως ήταν αναμενόμενο, η πείρα έχει δείξει ότι κατά την κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης υπάρχουν εμπόδια τα οποία πρέπει να ξεπεραστούν.

Ίσως το πρώτο και κύριο ζήτημα να αφορά την πολιτική νομιμότητα ή στήριξη της διαδικασίας της ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης. Φαίνεται ότι τα επιτυχημένα συστήματα έχουν ωφεληθεί από υψηλού βαθμού πολιτική υποστήριξη και πόρους για την υλοποίηση του στρατηγικού προγράμματος. Ως μέρος του έργου *ENVIPANS*¹², πολλές πόλεις παρατήρησαν ότι «οι στόχοι του σχεδίου απαιτούν την υποστήριξη του Δημάρχου και του Γενικού Διευθυντή. Η έγκρισή τους μπορεί να κινητοποιήσει τη διοίκηση» ή «η πολιτική συμμετοχή του δημοτικού συμβούλου είναι καίριας σημασίας: η συνεργασία με έναν δημοτικό σύμβουλο ο οποίος γνωρίζει τη

σπουδαιότητα της αειφορίας και τη σημασία του σχεδίου, ωφελεί τις εσωτερικές επιδόσεις».

Η 26η έκθεση της Βασιλικής Επιτροπής για την Περιβαλλοντική Ρύπανση σχετικά με το αστικό περιβάλλον¹³, προτείνει τη σύναψη μιας περιβαλλοντικής σύμβασης μεταξύ της κεντρικής και της τοπικής κυβέρνησης, η οποία θα αποτελούσε μια υψηλού επιπέδου συμφωνία για την προώθηση της περιβαλλοντικής δράσης σε τοπικό επίπεδο. Κατά βάση, αυτό θα σήμαινε ότι η τοπική κοινωνία θα ανέπτυξε μια στρατηγική αποτελούμενη από μικρό αριθμό υποχρεωτικών στοιχείων, αλλά θα ενθάρρυνε επίσης την αρχή αυτή να καταρτίσει ένα πρόγραμμα για την υλοποίηση ποικίλων περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς με στόχο την ενίσχυση της βελτίωσης και της καινοτομίας. Η ιδέα αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων και των δημοτικών αρχών και να δώσει τη δυνατότητα στον ιδιωτικό τομέα, σε εθελοντικές οργανώσεις και στους πολίτες, να συνεισφέρουν στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση της σύμβασης.

Η άντληση διδαγμάτων από την πείρα των πόλεων στο πλαίσιο του έργου MUE-25, δείχνει ότι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης φαντάζει εκ πρώτης όψεως ως ένα έργο τεραστίων διαστάσεων. Όμως, οποιαδήποτε πόλη μπορεί να τα καταφέρει, ξεκινώντας με μικρά βήματα και αναπτύσσοντας σταδιακά το ολοκληρωμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Το σημαντικότερο βήμα είναι να ξεκινήσουν οι εργασίες σύμφωνα με έναν ετήσιο κύκλο διαχείρισης. Όλες οι πόλεις διαθέτουν ήδη μέσα και διαδικασίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την άρτια δρομολόγηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σύμφωνα με πέντε βήματα. Η δικτύωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανταλλαγή πείρας και για την καλύτερη αξιοποίηση της ικανότητας του προσωπικού. Μια πόλη μπορεί ενδεχομένως να λάβει υποστήριξη και από έναν επικριτικό «φίλο» με τη μέθοδο της αλληλοαξιολόγησης (peer review). Οι δεσμεύσεις του Aalborg και η πείρα, οι περιπτώσιολογικές μελέτες και τα δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί γύρω από αυτές μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία αυτής της διαδικασίας. Περιπτώσεις πόλεων έχουν αποδείξει ότι οι γνώσεις, η πολιτική δέσμευση και τα περαιτέρω θετικά αποτελέσματα ακολουθούν, όταν οι εργασίες έχουν εκτελεστεί ουσιαστικά στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Παρότι στην αρχή υπάρχουν προκλήσεις, η υπερπήδηση των εμποδίων αυτών είναι δυνατή με την πάροδο του χρόνου, όταν οι εργασίες διεξάγονται συστηματικά με ετήσιους κύκλους διαχείρισης.

Εξωτερικές μελέτες και έργα χρηματοδοτούμενα από την Κοινότητα έχουν συμβάλει στην επισήμανση ορισμένων εκ των σημαντικότερων εμποδίων που τίθενται στην υλοποίηση ολοκληρωμένων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα εμπόδια αυτά περιγράφονται κατωτέρω.

1) Αναθεώρηση γραμμής βάσης

Εάν η αναθεώρηση της γραμμής βάσης δεν είναι αρκούντως λεπτομερής και δεν λαμβάνει υπόψη όλες τις παραμέτρους, το στρατηγικό πρόγραμμα ενδεχομένως να μην καταφέρει να ενσωματώσει το περιβάλλον σε άλλες πολιτικές ή να μην αναγνωρίσει σημαντικές ρυθμιστικές απαιτήσεις.

Για να αποφευχθούν αυτές οι παραλείψεις, υπάρχουν εργαλεία όπως η *Τοπική Ατζέντα 21*¹⁴, το σύστημα *EMAS* ή η ανάλυση *SWOT*, η *χρησιμότητα των*

οποίων έχει αναγνωρισθεί για τη διασφάλιση του συνυπολογισμού όλων των παρεμφερών πολιτικών, της συγκέντρωσης πληροφοριών και της δημιουργίας μιας στερεής βάσης, από όπου θα εκκινήσει η διαδικασία προετοιμασίας.

2) Καθορισμός στόχων - Προετοιμασία του στρατηγικού προγράμματος και του σχεδίου δράσης

Η πείρα δείχνει ότι ο προσδιορισμός και η επιλογή στόχων μπορεί να είναι μια δύσκολη διαδικασία, όπως και η αποφυγή της άσκοπης επανάληψης υφιστάμενων εγγράφων.

Ανταποκρινόμενο σε αυτές τις προκλήσεις, το έργο MUE 25 προτείνει την επέκταση του πεδίου εφαρμογής και των περιεχομένων των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης. Η πρώτη –εδαφική– επέκταση θα αφορά την εφαρμογή του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης σε μια αστική περιοχή με την επιλογή κατάλληλων δεικτών και στόχων. Η δεύτερη –συνδεδεμένη με τους παράγοντες– επέκταση θα περιλαμβάνει την εξεύρεση ενδιαφερομένων στην πόλη και συνεργασία με γειτονικές πόλεις. Η τρίτη –συνδεδεμένη με τις συνιστώσες– επέκταση θα ενσωματώνει άλλες συνιστώσες της αειφορίας στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και θα εξελιχθεί σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, το οποίο θα εστιάζεται στις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνιστώσες. Η ολοκλήρωση αυτή θα χρησιμοποιήσει τις δεσμεύσεις του Aalborg ως έγγραφο αναφοράς για τον καθορισμό των άμεσων και των έμμεσων παραμέτρων της αειφορίας των αστικών περιοχών. Σύμφωνα με το έργο ENVIPLANS, μια απόφαση πλαίσιο θα μπορούσε να βοηθήσει στην επιλογή κατάλληλων δράσεων. Το πλαίσιο θα πρέπει να αναδιαμορφωθεί, ώστε να αποτελέσει ένα έγγραφο το οποίο θα περιλαμβάνει: καίριας σημασίας σημεία, προκαταρκτικούς στόχους, τον προϋπολογισμό της τοπικής αρχής, ισχύουσες δράσεις, ανώτερα θεσμικά προγράμματα, διαθεσιμότητα και διαχείριση πόρων. Αφού συνταχθεί το έγγραφο, επιλέγονται οι δράσεις προτεραιότητας, σύμφωνα με την καταλληλότητά τους για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων, την οικονομική τους σκοπιμότητα, το επίπεδο της αειφορίας τους, τη διαθεσιμότητα πόρων και παραγόντων που έχουν κληθεί να συμμετάσχουν.

3) Πολιτική δέσμευση - Έγκριση του στρατηγικού προγράμματος

Η έλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος όσον αφορά τη διεξαγωγή συζητήσεων και την έγκριση των μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων θα μπορούσε να δημιουργήσει προσκόμματα στην όλη διαδικασία. Η συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών και ο εξαρχής αποδοτικός διάλογος αυξάνουν τις πιθανότητες για την ευκολότερη αποδοχή του στρατηγικού προγράμματος. Επιπλέον, από τις περιπτώσιολογικές μελέτες καθίσταται σαφές ότι η έγκριση του προγράμματος διευκολύνεται, αν διαθέτει πολιτική νομιμότητα και υποστήριξη.

Για την ενθάρρυνση και τη διευκόλυνση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών, η Κοπεγχάγη έχει δημιουργήσει οκτώ *προσβάσιμα κέντρα για την Τοπική Ατζέντα 21*¹⁵. Ο Οργανισμός Προστασίας Περιβάλλοντος (EPA) διευκολύνει και συγχρηματοδοτεί τα κέντρα τα οποία λειτουργούν ως ιδιωτικά ιδρύματα. Τα κέντρα δίνουν τη δυνατότητα διεξαγωγής διαλόγου με το ευρύ κοινό και την επιχειρηματική κοινότητα. Υπάρχουν επίσης ορισμένα

μικρότερα, συνοικιακά γραφεία, τα οποία έχουν ως στόχο να είναι ακόμη πιο κοντά στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Ένα άλλο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο μπορεί να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή του κοινού συνιστά το έργο LIVEABLE CITIES¹⁶ που περιγράφει διαδικασίες ανοικτού σχεδιασμού (OPP), οι οποίες αποτελούν άκρως ανεπίσημες εταιρικές σχέσεις χωρίς τις συμβάσεις, συμφωνίες και θεσμικές διευθετήσεις πολλών παραδοσιακών εταιρικών σχέσεων. Οι διαδικασίες ανοικτού σχεδιασμού ανοίγουν τη διαδικασία του σχεδιασμού και της λήψης αποφάσεων στην επιρροή και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών. Ξεπερνούν τις απλές διαβουλεύσεις και δημόσιες ακροάσεις και προάγουν τη δημόσια ευθύνη και δέσμευση για την Αειφόρο Αστική Διαχείριση.

4) Υλοποίηση του σχεδίου δράσης

Η ανεπάρκεια ανθρώπινου δυναμικού και η ασαφής διάκριση των αρμοδιοτήτων για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων περιγράφονται από τους δήμους ως σοβαρές προκλήσεις. Κατ' επέκτασιν, οι πόλεις εξέφρασαν τη σαφή επιθυμία να συντονίσουν διάφορα σχέδια δράσης και να τα ολοκληρώσουν κατά τρόπο αποτελεσματικό.

Και στα δύο έργα, LIVEABLE CITIES και ENVIPLANS, διαπιστώθηκε ότι *«Είναι απαραίτητη η κοινή κατανόηση μεταξύ των εταίρων οι οποίοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα για τα εργαλεία τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στο πρόγραμμα.»*. Επιπλέον *«Τα προγράμματα Αειφόρου Αστικής Διαχείρισης θα πρέπει κατά προτίμηση να υλοποιούνται από όλους τους συμμετέχοντες εταίρους, όχι μόνο τον εκάστοτε δήμο. Κατ' αυτό τον τρόπο, οι εταίροι μοιράζονται μεταξύ τους πόρους και τους αξιοποιούν για την επίτευξη των φιλοδοξιών και των στόχων»*.

Το MUE-25 εστιάζεται σε ένα σαφές πρόγραμμα δράσης, το οποίο επισημαίνει τους ρόλους, τις αρμοδιότητες και τις προθεσμίες, γεγονός που επιτρέπει την παρακολούθηση δράσεων, οι οποίες υλοποιούνται συνεχώς στη διάρκεια του έτους. Η οργανωτική του συγκρότηση πρέπει να είναι σαφής σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Η συμμετοχή και η συμβολή των ενδιαφερομένων στα μέτρα υλοποίησης είναι καίριας σημασίας και η υποστήριξή τους θα πρέπει να επιδιωχθεί ήδη κατά την κατάρτιση του στρατηγικού προγράμματος, αλλά θα πρέπει να επιβεβαιωθεί κατά την έναρξη της διαδικασίας υλοποίησης.

Πολλές πόλεις οι οποίες συμμετέχουν στο MUE-25 δημιουργούν βάσεις δεδομένων για το σύστημα διαχείρισής τους ώστε να στηρίξουν την παρακολούθηση και την αξιολόγηση. Σε μεγαλύτερες πόλεις όπου συμμετέχουν πολλοί παράγοντες, αυτό ενδεχομένως να διευκολύνει το συντονισμό των αρμοδιοτήτων, των προθεσμιών καθώς και την εισροή δεδομένων.

Οι παράμετροι αξιολόγησης και επικοινωνίας, καθώς και οι δημοσιονομικές παράμετροι, χαρακτηρίστηκαν επίσης ως βασικοί παράγοντες για την επίτευξη των στόχων. Ορισμένες ιταλικές πόλεις εισηγήθηκαν να παρέχονται κίνητρα στα μέλη του προσωπικού και αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί ενσωματώνοντας τους οικείους στόχους στους στόχους της διαχείρισης της

διοίκησης. Άλλοι παράγοντες οι οποίοι κρίθηκαν επίσης σημαντικοί είναι οι ακόλουθοι:

- Οι στόχοι θα πρέπει να είναι απτοί και εφικτοί.
- Οι αρμοδιότητες και η ηγεσία πρέπει να διακρίνονται με σαφήνεια στο πλαίσιο της οργανωτικής δομής.
- Ένα άλλο κίνητρο μπορεί να προκύψει από δυνατότητες κατάρτισης.
- Ένας επαρκής και σαφώς καθορισμένος προϋπολογισμός ο οποίος αναφέρει με ακρίβεια ποιος παρέχει τους αναγκαίους πόρους (μπορεί να είναι ευρωπαϊκά κονδύλια, εθνικά, τοπικά κ.ά.) και πώς πρόκειται να ληφθούν και να μεταφερθούν (συγχρηματοδότηση, συνεισφορές «σε είδος», κ.λπ.).

5) Υποβολή εκθέσεων και αξιολόγηση

Η εκτίμηση των αποτελεσμάτων του σχεδίου δράσης είναι σημαντική, προκειμένου να επανεξεταστεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που υλοποιούνται ήδη και να εκτιμηθεί εάν είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν αλλαγές ή αν απαιτείται η λήψη επιπρόσθετων μέτρων. Η δημόσια παρουσίαση της επιτυχίας και των αποτελεσμάτων μπορεί να εδραιώσει περαιτέρω την υποστήριξη και τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Αυτό υποστηρίζεται από τα πορίσματα του έργου ENVIPLANS, τα οποία επεσήμαναν τη σπουδαιότητα κατάρτισης «ετήσιας έκθεσης παρακολούθησης» για την αποφυγή παρερμηνειών και, επιπλέον, της κοινοποίησης της επιτυχίας που σημείωσε η πόλη. Η εν λόγω έκθεση θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο για την ενίσχυση άλλων πόλεων, όσον αφορά την υλοποίηση ολοκληρωμένων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Σε μια ιδανική κατάσταση, δείκτες και στόχοι –που προσδιορίστηκαν στο 2ο βήμα– θα περιέγραφαν τις διασυνδέσεις μεταξύ κατανάλωσης ή της υποβάθμισης των πόρων, των κοινών αγαθών, καθώς και της επίτευξης της ευημερίας του ανθρώπου. Οι δείκτες αυτοί θα παρουσίαζαν την οικονομική αποδοτικότητα για την πραγματοποίηση αυτής της μετάβασης – τις οικονομικές δραστηριότητες. Επομένως, είναι καίριας σημασίας ζήτημα οι επιλεγμένοι δείκτες να δίνουν τη δυνατότητα υποβολής εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο και τις επιδόσεις. Εάν τα δεδομένα για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο και τις επιδόσεις δεν είναι διαθέσιμα ή κατάλληλα, η πόλη οφείλει να επιλέξει έναν άλλο δείκτη και να δώσει, αντιθέτως, προτεραιότητα στη δημιουργία μιας βάσης για τη συγκέντρωση κατάλληλων δεδομένων για τη χρήση του δείκτη σε μετέπειτα στάδιο.

Η πείρα δείχνει ότι η επιτυχημένη περιβαλλοντική διαχείριση αποτελεί πάντοτε ζήτημα διατομεακής συνεργασίας και επικοινωνίας. Για να είναι επιτυχημένο, ένα ολοκληρωμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, ανάλογα με την περίπτωση και με κατάλληλο τρόπο (ειδικότερα όσον αφορά τον καθορισμό των στόχων, την υλοποίηση μέτρων και την αξιολόγηση).

7. ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η ανανεωμένη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 15-16 Ιουνίου 2006, αναφέρει ότι «προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ χρησιμοποιείται και διοχετεύεται με ιδανικό τρόπο για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να συντονίζονται προκειμένου να ενισχύουν τις συμπληρωματικότητες και τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων πτυχών της Κοινότητας και άλλων μηχανισμών συγχρηματοδότησης, όπως της πολιτικής συνοχής, της ανάπτυξης της υπαίθρου, του Life+, της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (RTD), του προγράμματος ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας (CIP) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ).» Η αστική θεματική στρατηγική επεσήμανε επίσης τις διαθέσιμες δυνατότητες χρηματοδότησης στο πλαίσιο των μηχανισμών αυτών, οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να υποστηριχθεί η επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 24 Μαΐου 2004 έναν Οδηγό¹⁷ με τίτλο: Η αστική διάσταση στις κοινοτικές πολιτικές για την περίοδο 2007 – 2013. Ο οδηγός αυτός απευθύνεται σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά αστικά ζητήματα. Προσδιορίζει τις πρωτοβουλίες οι οποίες, στο πλαίσιο διαφόρων κοινοτικών πολιτικών, έχουν άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην αειφόρο ανάπτυξη των αστικών περιοχών. Περιλαμβάνει παραπομπές σε περίπου εκατό συγκεκριμένα έγγραφα. Ο οδηγός παρουσιάζει κάθε πολιτική στο πλαίσιο εφαρμογής της, και διασαφηνίζει τους σχετικούς οικονομικούς πόρους, τους διαθέσιμους μηχανισμούς ανταλλαγής και τις πηγές πληροφόρησης.

7.1. Πολιτική συνοχής

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής¹⁸ (ΤΣ), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων¹⁹ και καθένα από τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά όργανα της Κοινότητας συμβάλλει στην επίτευξη των ακόλουθων τριών στόχων:

- (α) *Σύγκλιση*: δηλ. επιτάχυνση της σύγκλισης των λιγότερων αναπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών μέσω της βελτίωσης των συνθηκών για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την αύξηση και τη βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, την ανάπτυξη της καινοτομίας και της κοινωνίας της γνώσης, την προσαρμοστικότητα στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος καθώς και την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας.
- (β) *Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση*: δηλ. ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας των περιφερειών καθώς και της απασχόλησης, προλαμβάνοντας τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το άνοιγμα του εμπορίου, με την αύξηση και τη βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο, στην καινοτομία και στην προαγωγή της κοινωνίας της γνώσης, του επιχειρηματικού πνεύματος, της προστασίας και της βελτίωσης του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των

επιχειρήσεων, αλλά και στην ανάπτυξη αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και

- (γ) *Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία:* δηλ. ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω κοινών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, την ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μέσω δράσεων που ευνοούν την ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη που συνδέεται με τις κοινοτικές προτεραιότητες, και μέσω της ενίσχυσης της διαπεριφερειακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πείρας στο κατάλληλο εδαφικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής υπάρχουν διάφορες δυνατότητες για τη χρηματοδότηση αστικών μέτρων τα οποία θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις μιας πόλης. Οι δεσμοί μεταξύ της πολιτικής συνοχής και της στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον παρουσιάζονται κατωτέρω.

<i>Στόχοι προτεραιότητας 6ου ΠΑΠ/ συνοχής</i>	<i>Σύγκλιση (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ/ΤΣ) Επιλέξιμες δράσεις</i>	<i>Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ) Επιλέξιμες δράσεις</i>	<i>Συνεργασία (ΕΤΠΑ) Επιλέξιμες δράσεις</i>
<i>Αστική θεματική στρατηγική</i>	<ul style="list-style-type: none"> – βιώσιμες αστικές μεταφορές – βιώσιμη δόμηση – ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – ενεργειακή απόδοση – ενίσχυση των ΜΜΕ για περιβαλλοντικές τεχνολογίες – συστήματα αποβλήτων και υδάτων – ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα στις πόλεις – αποκατάσταση περιοχών που έχουν μολυνθεί – τουρισμός και πολιτιστική κληρονομιά – δημόσια υγεία – πρόληψη κινδύνων – αλλαγή του κλίματος 	<ul style="list-style-type: none"> – βιώσιμες αστικές μεταφορές – βιώσιμη δόμηση – ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – ενεργειακή απόδοση – ενίσχυση των ΜΜΕ – αποκατάσταση μολυσμένων περιοχών και εκτάσεων – τουρισμός και πολιτιστική κληρονομιά – δημόσια υγεία – πρόληψη κινδύνων – αλλαγή του κλίματος 	<ul style="list-style-type: none"> – βιώσιμα αστικά δίκτυα – δίκτυα ΜΜΕ – ανταλλαγή πείρας/ βέλτιστων πρακτικών ως προς την αειφόρο αστική ανάπτυξη – στατιστικά στοιχεία/δεδομένα – κοινή διαχείριση του περιβάλλοντος – πρόληψη κινδύνων – αλλαγή του κλίματος

7.2. LIFE +

Το πρόγραμμα LIFE+²⁰ θα χρηματοδοτήσει περιβαλλοντικά έργα στη διάρκεια της περιόδου 2007-2013. Θα στηρίξει την υλοποίηση του 6ου ΠΑΠ,

συμπεριλαμβανομένης της θεματικής στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον. Το LIFE+ αποτελείται από τρία σκέλη, συμπεριλαμβανομένου του LIFE+ Πολιτική και Διακυβέρνηση σε θέματα περιβάλλοντος, τα οποία αφορούν αστικά ζητήματα.

7.3. Ευρωπαϊκή πολιτική έρευνας και ανάπτυξης

Η αειφόρος αστική ανάπτυξη απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση η οποία μπορεί να υποστηριχτεί από την αστική έρευνα²¹, για παράδειγμα όσον αφορά την κοινή αντιμετώπιση συναφών ζητημάτων, όπως είναι η αστική διαχείριση και διακυβέρνηση, ο ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός, η οικονομική ευημερία και ο ανταγωνισμός, η κοινωνική ενσωμάτωση και η περιβαλλοντική προστασία.

Οι ευρύτεροι στόχοι του 7ου προγράμματος πλαισίου²² δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2007-2013), έχουν χωριστεί σε τέσσερις κατηγορίες: Συνεργασία, Ιδέες, Άνθρωποι και Ικανότητες. Αστικής φύσεως ζητήματα πραγματεύονται τα πέντε από τα οκτώ διαφορετικά θέματα του ειδικού προγράμματος «Συνεργασία»²³, το οποίο σχεδιάστηκε για να παράσχει στήριξη στη διακρατική συνεργασία σχετικά με καθορισμένα ερευνητικά θέματα μεταξύ πανεπιστημίων, της βιομηχανίας, ερευνητικών κέντρων και δημοσίων αρχών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

8. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι σύντομες αυτές κατευθύνσεις έχουν ως στόχο να ερμηνεύσουν τα βασικά δομικά στοιχεία και τα διαδικαστικά στάδια, τα οποία παρεμβάλλονται στη δημιουργία ενός συστήματος ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο. Συμβάλλουν στην προσέγγιση ορισμένων εκ των πιο πρόσφατων αποτελεσμάτων και εμπειριών στον τομέα αυτόν, μέρος των οποίων έχει χρηματοδοτηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα ήταν αδύνατον να αναπαραχθεί λεπτομερώς όλο αυτό το υλικό, οι αναγνώστες όμως παραπέμπονται στις αναφορές που περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία, από όπου μπορούν να αντλήσουν περισσότερες πληροφορίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΥΔΑΤΑ

Η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚⁱ) έχει ως στόχο την προώθηση της βιώσιμης χρήσης των υδάτων βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων. Τα ποσοστά υδροληψίας για χρήση στις πόλεις πρέπει να είναι βιώσιμα προκειμένου να διασφαλίζεται η προστασία και η διαχείριση των υδάτινων πόρων και του περιβάλλοντος. Για την εκτίμηση αυτή απαιτείται η εκπόνηση μιας οικονομικής ανάλυσης της χρήσης των υδάτων στο επίπεδο των λεκανών απορροής. Η οδηγία εξετάζεται εκτενέστερα στο τμήμα της παρούσας ενότητας «ποιότητα των επιφανειακών υδάτων».

1.1. Ποιότητα του πόσιμου νερού

Η οδηγία 98/83/ΕΚⁱⁱ σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι το πόσιμο νερό δεν περιέχει μικροοργανισμούς, παράσιτα ή ουσίες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να θέσουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία. Η οδηγία ορίζει ελάχιστες απαιτήσεις για συγκεκριμένες παραμέτρους, τις οποίες τα κράτη μέλη καλούνται να υλοποιήσουν εντός ορισμένων προθεσμιών (π.χ. το 2013 για αρχή). Η ποιότητα του πόσιμου νερού παρακολουθείται στην πηγή (π.χ. στη βρύση των εγχώριων χρηστών). Ορισμένες χώρες έχουν επιβάλει επιπρόσθετα ή αυστηρότερα πρότυπα για την ποιότητα του πόσιμου νερού τους, τα οποία πρέπει να ενσωματωθούν στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/index_en.html

1.2. Αστικά λύματα

Η οδηγία 91/271/ΕΟΚⁱⁱⁱ της ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/15/ΕΚ, θεσπίζει αυστηρές απαιτήσεις για τη συλλογή και την επεξεργασία των αστικών λυμάτων. Από τις 31 Δεκεμβρίου 2005, ισχύει για αστικές περιοχές οι οποίες παράγουν ποσότητες λυμάτων που αντιστοιχούν σε 2.000 κατοίκους. Οι μικρότερες αστικές περιοχές οφείλουν να επεξεργάζονται τα λύματά τους, εάν συνδέονται με το δίκτυο επεξεργασίας. Οι χώρες οι οποίες εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004, έχουν μεγαλύτερο περιθώριο να συμμορφωθούν με την εν λόγω απαίτηση.

Τα λύματα και άλλα απόβλητα κύριων βιομηχανιών των αστικών περιοχών ελέγχονται από την οδηγία IPPC (οδηγία 96/61/ΕΚ σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης)^{iv}. Οι τοπικές αρχές μπορεί να αποτελούν το αρμόδιο όργανο για την έκδοση αδειών σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο. Εάν όχι, θα πρέπει κατά κανόνα να ζητείται η γνώμη τους για τις αιτήσεις αδειοδότησης. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/index_en.html

1.3. Επιφανειακά ύδατα

Η οδηγία 2000/60/ΕΚ^Υ απαιτεί τη διαχείριση των υδάτινων πόρων με βάση τη λεκάνη απορροής από «αρμόδια αρχή» η οποία ορίζεται από τις εθνικές κυβερνήσεις. Απώτερος στόχος είναι να επιτευχθεί «καλή οικολογική κατάσταση» και «καλή χημική κατάσταση» για όλα τα επιφανειακά ύδατα μέχρι το 2015. Η καλή οικολογική κατάσταση προσδιορίζεται στην οδηγία όσον αφορά την ποιότητα της βιολογικής κοινότητας, τα υδρολογικά και τα χημικά χαρακτηριστικά.

Ως σημαντικοί χρήστες και ρυπαντές των υδάτων, οι αστικές περιοχές είναι ενδεχόμενο να εστιάζονται ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του σχεδίου διαχείρισης των λεκανών απορροής. Το σχέδιο γενικά αναπτύσσεται από εθνικό ή περιφερειακό όργανο στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η λεκάνη απορροής ή η περιοχή. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Πολλοί ευρωπαϊκοί νόμοι ελέγχουν την επεξεργασία και την απόρριψη των αποβλήτων.

Η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα 75/442/ΕΟΚ (όπως τροποποιήθηκε) απαιτεί από τις εθνικές κυβερνήσεις να απαγορεύουν την ανεξέλεγκτη απόρριψη και διάθεση αποβλήτων. Οι κυβερνήσεις πρέπει επίσης να προωθούν την αποφυγή, την ανακύκλωση και τη μετατροπή αποβλήτων με στόχο την επαναχρησιμοποίησή τους. Η οδηγία βασίζεται στην έννοια της ιεράρχησης των αποβλήτων και στην αντίληψη σύμφωνα με την οποία ότι οι ρυπαίνοντες θα πρέπει να βαρύνονται με το κόστος της ασφαλούς επεξεργασίας και διάθεσης των αποβλήτων που παράγουν.

Η οδηγία καθορίζει γενικές απαιτήσεις για το σχεδιασμό της διαχείρισης των αποβλήτων προκειμένου να καθίσταται δυνατή η αξιολόγηση της ισχύουσας κατάστασης, ο καθορισμός των μελλοντικών στόχων και η χάραξη κατάλληλων στρατηγικών και μέτρων για την επίτευξη των στόχων αυτών. Τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων πρέπει να καταρτίζονται από «αρμόδιες αρχές» οι οποίες επιλέγονται από εθνικές κυβερνήσεις (συνήθως περιφερειακές ή εθνικές αρχές διαχείρισης αποβλήτων, ενώ είναι πιθανό να πρέπει και οι τοπικές αρχές να καταρτίσουν τοπικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων).

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/environment/waste/index.htm>

3. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Ευρωπαϊκοί νόμοι υπάρχουν σχετικά με τεχνικά πρότυπα για λέβητες και δομικά προϊόντα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, αλλά η πιο κατάλληλη ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις αστικές περιοχές είναι η νομοθεσία σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.

Η οδηγία 2002/91/ΕΚ προβλέπει διάφορα στοιχεία για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, πολλά από τα οποία θα απαιτούν δράση σε τοπικό επίπεδο.

Οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να αναπτύξουν ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης για νέα κτίρια και συγκεκριμένα ανακαινισμένα κτίρια. Θα απαιτείται η έκδοση νέου πιστοποιητικού για την ενημέρωση των αγοραστών ή των μισθωτών σχετικά με την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου στο οποίο επιθυμούν να εγκατασταθούν. Μεγάλα, συχνά χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια (π.χ. δημόσιες βιβλιοθήκες) πρέπει να επιδεικνύουν πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης. Δέβητες και συστήματα κλιματισμού άνω του κατώτατου μεγέθους θα επιθεωρούνται συστηματικά για την επαλήθευση της ενεργειακής τους απόδοσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/energy/demand/index_en.htm

4. ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ & ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η οδηγία του 1992 για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) έχει ως στόχο την προστασία των άγριων ειδών και των οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) τους. Κάθε χώρα πρέπει να προσδιορίσει περιοχές ευρωπαϊκής σημασίας και να θέσει σε εφαρμογή ένα ειδικό σχέδιο διαχείρισης για την προστασία τους, συνδυάζοντας τη μακροπρόθεσμη διατήρηση με οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες, ως μέρος μιας στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης. Οι περιοχές που επιλέγονται στο πλαίσιο των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους, απαρτίζουν το δίκτυο NATURA 2000, το οποίο περιλαμβάνει ήδη περισσότερες από 18.000 περιοχές που καλύπτουν ποσοστό άνω του 17% της έκτασης της επικράτειας της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/environment/nature_biodiversity/index_en.htm

5. ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Περίπου 80% των Ευρωπαίων πολιτών ζουν σε αστικό περιβάλλον. Καθημερινά μοιράζονται τον ίδιο χώρο και, για τη μετακίνησή τους, την ίδια υποδομή. Η αστική κινητικότητα αντιστοιχεί στο 40% των συνολικών εκπομπών CO₂ από τις οδικές μεταφορές και έως και σε 70% άλλων ρύπων που παράγονται από τις μεταφορές.

Οι ευρωπαϊκές πόλεις αντιμετωπίζουν σε αυξανόμενο βαθμό προβλήματα τα οποία προκαλούνται από τις μεταφορές και την οδική κυκλοφορία. Το ζήτημα της ενίσχυσης της κινητικότητας με παράλληλη μείωση της συμφόρησης, των ατυχημάτων και της ρύπανσης, αποτελεί κοινή πρόκληση για όλες τις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης. Οι ίδιες οι πόλεις είναι συνήθως οι καθ' ύλην αρμόδιες για την εξεύρεση της ορθής απάντησης στο ζήτημα αυτό, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις ειδικές περιστάσεις τους.

Στην ανακοίνωσή της σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της Λευκής Βίβλου του 2001 για τις μεταφορές (Η Ευρώπη σε συνεχή κίνηση – Βιώσιμη κινητικότητα για την ήπειρό μας. COM (2006) 314 τελικό) η Επιτροπή ανακοίνωσε τη δημοσίευση μιας Πράσινης Βίβλου για τις αστικές μεταφορές το 2007, για τον προσδιορισμό πιθανής ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας της δράσης που αναλαμβάνεται σε τοπικό επίπεδο. Η Πράσινη Βίβλος για τις αστικές μεταφορές εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 25 Σεπτεμβρίου 2007.

Η Επιτροπή δημοσίευσε, το 2007, οδηγίες για σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών.

Περισσότερες πληροφορίες στις διευθύνσεις:

http://ec.europa.eu/transport/index_en.html

http://ec.europa.eu/transport/clean/index_en.htm

6. ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Στη ανακοίνωση για την ανταγωνιστικότητα του κατασκευαστικού κλάδου του 1997, τονίζονται η σημασία και τα οφέλη του συνυπολογισμού των περιβαλλοντικών θεμάτων σε όλες της πτυχές της δόμησης. Η ομάδα εργασίας για την αιφόρο ανάπτυξη, στην οποία συμμετέχουν αντιπρόσωποι της Επιτροπής, των κρατών μελών και του κλάδου, εκδόθηκε το 2001 αναλυτική έκθεση με τίτλο «Ατζέντα για την αιφόρο δόμηση στην Ευρώπη»^{vi}, στην οποία προτείνεται ένα πρόγραμμα δράσεων και σειρά στοχοθετημένων συστάσεων.

Η ανακοίνωση του 1999 «Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: πλαίσιο δράσης» και η έκθεση του 2001 για το αστικό περιβάλλον «Προς πιο αιφόρο χρήση της γης» που συνέταξε η ομάδα εμπειρογνομόνων της ΕΕ, τονίζουν αμφότερες τη σημασία της χρήσης γης στην επίτευξη ενός αιφόρου αστικού περιβάλλοντος για τους λόγους που περιγράφηκαν προηγουμένως. Η χρήση γης διαδραματίζει επίσης μεγάλο ρόλο στη βιωσιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος, παραδείγματος χάρη με σωστή ευθυγράμμιση για να αυξηθούν τα παθητικά ηλιακά συστήματα θέρμανσης. Επιπλέον, και με στόχο τη βελτίωση της χρήσης γης σε αστικές περιοχές, η μεγαλύτερη κατανομή χώρων αθλητισμού, αναψυχής και παιχνιδιού θα διασφάλιζε την υγιή ανέλιξη του Ευρωπαίου πολίτη.

7. ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στην πρωτοπορία των διεθνών προσπαθειών για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των δύο κύριων συνθηκών, της Σύμβασης πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών του 1992 για τις κλιματικές μεταβολές^{vii} και του Πρωτοκόλλου του Κιότο^{viii}, το οποίο εγκρίθηκε το 1997.

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm

8. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΕΡΑ

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης έχει θεσπιστεί ήδη από το 1970. Η ισχύουσα νομοθεσία εστιάζει στη μείωση των εκπομπών από συγκεκριμένες πηγές ρύπανσης (κινητήρες οχημάτων, σταθμοί παραγωγής ενέργειας) και επίσης στον καθορισμό προτύπων για την ποιότητα του αέρα αυτού καθαυτού. Τα τεχνικά πρότυπα εκπομπών εφαρμόζονται γενικά από κατασκευαστές ή βιομηχανικές επιχειρήσεις. Οι τοπικές αρχές, γενικά, πρέπει να διαδραματίσουν τον σημαντικότερο ρόλο όσον αφορά τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα ποιότητας του αέρα.

Η οδηγία 96/62/EK για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος ορίζει συγκεκριμένα πρότυπα για τη συγκέντρωση ρύπων στον αέρα. Ορισμένα πρότυπα είναι νομικώς δεσμευτικά, ενώ άλλα συνιστούν κατευθυντήριες γραμμές.

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/environment/air/index_en.htm

9. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΘΟΡΥΒΟΣ

Η οδηγία 2002/49/EK σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου απαιτεί από τις αρμόδιες αρχές να καταρτίσουν στρατηγικούς χάρτες θορύβου και σχέδια δράσης για σημαντικές υποδομές μεταφορών (δρόμους, σιδηροδρόμους, αερολιμένες) και οικισμούς με περισσότερους από 100.000 κατοίκους.

Πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για την υλοποίηση της οδηγίας θα πρέπει να είχαν τεθεί στη διάθεση της Επιτροπής και του κοινού έως τις 18 Ιουλίου 2005 (βλέπε τον σύνδεσμο που αναφέρεται πιο κάτω για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εν λόγω αρχές). Το πρώτο σύνολο χαρτών θορύβου θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί έως τις 30 Ιουνίου 2007, ενώ το πρώτο σύνολο σχεδίων δράσης να είχε εγκριθεί έως τις 18 Ιουλίου 2008. Ένα δεύτερο σύνολο χαρτών θορύβου θα πρέπει να καταρτιστεί έως τις 30 Ιουνίου 2012 και ένα δεύτερο σύνολο σχεδίων δράσης έως τις 18 Ιουλίου 2013.

Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση:
<http://ec.europa.eu/environment/noise/home.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

¹ Θεματική στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον
http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/com_2005_0718_el.pdf

² Απόφαση αριθ. 1411/2001/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Απόφαση 1411/2001/ΕΚ για τη χάραξη ενός πλαισίου συνεργασίας για την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης σε αστικό περιβάλλον. Εγκρίθηκε το 2001 για τη χρηματοδότηση κατά κύριο λόγο δικτύων πόλεων (αλλά και για την υποστήριξη εργασιών, όπως μελέτες) και προέβλεπε την ετήσια προκήρυξη υποβολής προτάσεων έως το 2004. Ο συνολικός προϋπολογισμός ήταν 14 εκατ. ευρώ. Η 4η και τελευταία πρόσκληση που διοργανώθηκε στις αρχές του 2004 ήταν πολύ περισσότερο επικεντρωμένη στις ανάγκες χάραξης πολιτικής και είχε ως στόχο την υποστήριξη της ανάπτυξης της θεματικής στρατηγικής για το Αστικό Περιβάλλον. Το πλαίσιο συνεργασίας έχει χορηγήσει 15.

Κατάλογος επιδοτούμενων έργων:

1. RESOURCITIES

Τίτλος έργου: Sustainable Consumption in Cities – European Campaign on Products without Waste and Recycled Products (Βιώσιμη κατανάλωση στις πόλεις – Ευρωπαϊκή εκστρατεία για ανακυκλωμένα προϊόντα και προϊόντα που δεν παράγουν απόβλητα)

Θέμα προτεραιότητας: Αειφόρος αστική ανάπτυξη -Αποφυγή παραγωγής αποβλήτων, ανακύκλωση, οικολογική σήμανση

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: - αύξηση της ευαισθητοποίησης των τοπικών και των περιφερειακών αρχών (ΤΠΑ) και, μέσω αυτών, του ευρύτερου κοινού, σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ των σύγχρονων τρόπων ζωής και της κατανάλωσης φυσικών πόρων καθ' υπέρβαση της αυξανόμενης παραγωγής αστικών αποβλήτων,

- παρουσίαση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών διαστάσεων της αποφυγής της αποβλήτων στην πηγή και της ανακύκλωσης μέσω του παραδείγματος των απόβλητων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, καθώς αποτελούν μία από τις ταχύτερα αυξανόμενες κατηγορίες αποβλήτων

2. CAMPAIGN

Τίτλος έργου: European Sustainable Cities and Towns Campaign (Ευρωπαϊκή εκστρατεία για αειφόρους μεγαλουπόλεις και πόλεις)

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Σκοπός του έργου είναι η στήριξη της εκστρατείας για αειφόρους μεγαλουπόλεις και πόλεις για την περίοδο από τον Οκτώβριο του 2001 έως τον Σεπτέμβριο του 2003. Οι πολλαπλές δραστηριότητες της εκστρατείας, η

οποία αριθμεί περισσότερα από 1.400 μέλη (προσυπογράφοντες του Χάρτη του Aalborg) αφορούν σχεδόν όλα τα ζητήματα προτεραιότητας που αναφέρονται στην πρόσκληση, την ανάπτυξη, την υποστήριξη και το συντονισμό στο ευρωπαϊκό επίπεδο συνεργασίας σχετικά με την Τοπική Ατζέντα 21 και την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού επιπέδου συστήματος τιμητικής διάκρισης σχετικά με την αστική αειφορία

3. DISPLAY

Τίτλος έργου: *«The municipal buildings climate Campaign" - A European Campaign for the display of information on the CO₂ and energy performance of municipal buildings open to the public» (Εκστρατεία για το κλίμα των δημοτικών κτιρίων - Μια ευρωπαϊκή εκστρατεία για την ενημέρωση σχετικά με τις εκπομπές CO₂ και τις ενεργειακές επιδόσεις των δημοτικών κτιρίων που είναι ανοικτά στο κοινό)*

Θέμα προτεραιότητας: Εκπομπές CO₂ και εξοικονόμηση ενέργειας σε δημοτικά κτίρια

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Πρόβλεψη και επέκταση της εφαρμογής της οδηγίας για «τις ενεργειακές αποδόσεις των κτιρίων» συμπεριλαμβάνοντας περιβαλλοντικές παραμέτρους, με μια εθελοντική πρωτοβουλία,

Δημιουργία της ετικέτας για τις εκπομπές CO₂ και την ενεργειακή κατανάλωση όσον αφορά δημοτικά κτίρια, ώστε να είναι απλή και κατανοητή για τους πολίτες και κοινή για όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις

4. EMAS PEER REVIEW

Τίτλος έργου: *EMAS – Peer Review for Cities (EMAS – Αλληλοαξιολόγηση πόλεων)*

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Ο γενικός σκοπός του έργου είναι η υποστήριξη της αειφόρου αστικής διαχείρισης των ευρωπαϊκών πόλεων

5. MIRIAD 21

Τίτλος έργου: *Major Industrial Risks Integration in Agendas and Development 21 France* *Intégration of the major industrial risks in the Agendas and development (Ενσωμάτωση κύριων βιομηχανικών κινδύνων σε ατζέντες και στην ανάπτυξη)*

Θέμα προτεραιότητας: Προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης στις βιομηχανικές αστικές περιοχές

Γενικός σκοπός,

Στόχοι: Διάδοση και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη και τις τοπικές ατζέντες 21 παρουσία κύριων βιομηχανικών κινδύνων

---

6. PHASE

Τίτλος έργου: *Promoting and Supporting integrated approaches for health and sustainable development at the local level across Europe (Προώθηση και υποστήριξη ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την υγεία και την αειφόρο ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο σε ολόκληρη την Ευρώπη)*

Θέμα προτεραιότητας: Στόχος του έργου είναι η προώθηση της ενσωμάτωσης παραμέτρων που αφορούν την υγεία και κοινωνικών παραμέτρων στις προσπάθειες αειφόρου ανάπτυξης των πόλεων, που έχουν δεσμευτεί νωρίτερα για την αειφόρο ανάπτυξη

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Η ανάπτυξη ενός συνόλου μέσων για την αξιολόγηση των επιπτώσεων στην υγεία, το οποίο θα αφορά μεγάλες και μικρές ευρωπαϊκές πόλεις, ως μέρος μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της αειφόρου ανάπτυξης

7. SIPTRAM

Τίτλος έργου: *Sustainability in the Public Urban Transport Market (Η αειφορία στην αγορά δημόσιων αστικών μεταφορών)*

Θέμα προτεραιότητας: Αστικές μεταφορές

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Η ενθάρρυνση των ανά την Ευρώπη πόλεων να βελτιώσουν τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά τους πρότυπα μέσω της ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών για υπηρεσίες αστικών δημόσιων μεταφορών

8. QUICKSTART

Τίτλος έργου: *developing and introducing a methodology for a quick start into local climate protection action (ανάπτυξη και δρομολόγηση μιας μεθοδολογίας για την ταχεία εκκίνηση της ανάληψης δράσης για την προστασία του τοπικού κλίματος)*

Θέμα προτεραιότητας: αντιμετώπιση των εμποδίων που παρεμβάλλονται στην αποτελεσματική υλοποίηση των λύσεων για βιώσιμες αστικές μεταφορές (ειδικότερα, πολιτικά, διοικητικά και δημοσιονομικά εμπόδια)

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Ο κύριος στόχος του QUICKSTART είναι η διαμόρφωση μεθοδολογίας για τις τοπικές αρχές, ώστε να αναπτύξουν ένα άμεσο πρόγραμμα δράσης για την κλιματική πολιτική μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Η μεθοδολογία θα είναι κατάλληλη ώστε να προσφέρει ένα ενιαίο και στρατηγικό πλαίσιο,

---

ώστε να συνυπολογίζει όλους τους σχετικούς τομείς της πολιτικής για την τοπική αλλαγή του κλίματος, και να εγκαινιάσει και να κατευθύνει μια διαδικασία ανάπτυξης και υλοποίησης πολιτικών και μέτρων σχετικά με την αλλαγή του κλίματος

9. AALBORG +10

Τίτλος έργου: *Fourth European Conference on Sustainable Cities and Towns (4η ευρωπαϊκή διάσκεψη για τις πόλεις και τις κοινότητες του μέλλοντος)*

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Διοργάνωση μιας μεγάλης κλίμακας και υψηλού επιπέδου διάσκεψης για την προώθηση της τοπικής αειφόρου ανάπτυξης. Καθορισμός των δεσμεύσεων του Aalborg, ενός συνόλου κοινών δεσμεύσεων οι οποίες θα υλοποιηθούν από κοινού από τοπικές κυβερνήσεις όλης της Ευρώπης, με στόχο:

- την ενίσχυση των προσπαθειών που καταβάλλονται σε ολόκληρη την Ευρώπη για την αστική αειφορία,
- τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου για την ανάπτυξη στόχων αστικής αειφορίας

10. SOUTH-EU URBAN ENVIPLANS

Τίτλος έργου: *Urban Environmental Management Plans for the South-EU-area (Σχέδια αστικής περιβαλλοντικής διαχείρισης για το νότιο τμήμα της ΕΕ)*

Θέμα προτεραιότητας: Κατάρτιση σχεδίων αστικής περιβαλλοντικής διαχείρισης

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Το έργο έχει ως στόχο την ενθάρρυνση, ειδικότερα στην περιοχή της Νοτίου Ευρώπης, της σύλληψης, ανταλλαγής και υλοποίησης καλών πρακτικών στον τομέα της κατάρτισης σχεδίων αστικής περιβαλλοντικής διαχείρισης

11. EUROCITIES

Τίτλος έργου: *LIVEABLE CITIES*

Θέμα προτεραιότητας: Κατάρτιση σχεδίων αστικής περιβαλλοντικής διαχείρισης

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πρότυπου σχεδίου για τοπικές αρχές που διαχειρίζονται αστικά συγκροτήματα με περισσότερους από 100.000 κατοίκους το οποίο θα τις στηρίζει στην ανάπτυξη των επιμέρους σχεδίων αειφόρου αστικής διαχείρισης. Το πρότυπο σχέδιο θα αποτελείται από τη σύντομη περιγραφή μιας ιδέας για την κατάρτιση σχεδίου αειφόρου αστικής διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων χαρτών και θεμάτων που θα συμπεριληφθούν, αλλά και πρακτικών παραδειγμάτων, κατευθυντήριων

γραμμών και, κατά περίπτωση, εργαλείων υποστήριξης τα οποία θα στηρίζουν τις πόλεις στη διαδικασία ανάπτυξης και υλοποίησης.

12. PILOT

Τίτλος έργου: *PILOT - PLANNING INTEGRATED LOCAL TRANSPORT (Σχεδιασμός ολοκληρωμένων τοπικών μεταφορών)*

Θέμα προτεραιότητας: Κατάρτιση σχεδίων βιώσιμων αστικών μεταφορών

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Έλεγχος της σκοπιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας ολοκληρωμένων και εξαιρετικά καινοτόμων προσεγγίσεων για την κατάρτιση σχεδίων βιώσιμων αστικών μεταφορών σε τέσσερις πόλεις, συνδυάζοντας δοκιμασμένες μεθόδους και εργαλεία καλών πρακτικών: κατάρτιση ενός σχεδίου αστικών μεταφορών το οποίο θα είναι δυνατόν να εγκριθεί άμεσα από το τοπικό συμβούλιο κάθε πόλης: σύνταξη ενός εγχειριδίου για επαγγελματίες για την κατάρτιση σχεδίων βιώσιμων αστικών μεταφορών σε άλλες πόλεις, συμπεριλαμβανομένων πρακτικής καθοδήγησης για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού, εκπαιδευτικού υλικού

13. MANAGING URBAN EUROPE-25

Τίτλος έργου: *Managing Urban Europe-25*

Θέμα προτεραιότητας: Κατάρτιση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης για αστικές περιοχές

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος και προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης στις ευρωπαϊκές πόλεις μέσω της ανάλυσης, ανάπτυξης και δοκιμής υλοποιήσιμων εφαρμογών και μεθόδων ΣΠΔ. Η επιδίωξη αυτών των στόχων θα βασιστεί σε βελτιωμένη εφαρμογή υφιστάμενων συστημάτων. Η πρόθεση είναι να δοθεί η δυνατότητα καλύτερης πρακτικής υλοποίησης, να βελτιωθεί η σύνδεση με ενδιαφερόμενα μέρη και η κάλυψη ολόκληρης της αστικής περιοχής. Η βελτιωμένη εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας θα αποτελέσει ένα από τα βασικά αποτελέσματα

14. SUSI-Man

Τίτλος έργου: *Environment and Sustainable Development Integration in Urban Plans and Management Projects (Ενσωμάτωση του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης σε αστικά σχέδια και έργα διαχείρισης)*

Θέμα προτεραιότητας: Κατάρτιση σχεδίων αστικού περιβάλλοντος

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Στόχος αυτού του έργου είναι η μεγάλης κλίμακας διάδοση και ανταλλαγή διαθέσιμων καλών πρακτικών, μεθόδων, εργαλείων και προσεγγίσεων γύρω από το θέμα του έργου

15. GREEN CITY BUILDING

Τίτλος έργου: *Green City Building*

Θέμα προτεραιότητας: Τοπικές στρατηγικές για την αύξηση της χρήσης βιώσιμων κατασκευαστικών μεθόδων και τεχνικών

Γενικοί σκοποί,

Στόχοι: Ανάπτυξη και δοκιμή ενός αστικού συστήματος διαχείρισης «Green City Building» το οποίο θα είναι δυνατόν να υλοποιηθεί άμεσα στο πλαίσιο 6 τοπικών αρχών, οι οποίες αντιπροσωπεύουν αστικές περιοχές της βόρειας, της δυτικής, της νότιας και της ανατολικής Ευρώπης –για τη διασφάλιση τοπικής βιώσιμης δόμησης– και το οποίο θα αποτελέσει παράδειγμα για την περιφερειακή διάδοση σε ένα διευρυμένο δίκτυο ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών

³ Η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

⁴ Το 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον <http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>

⁵ Ψήφισμα του ΕΚ για την αστική στρατηγική <http://www.europarl.europa.eu/oeil/file.jsp?id=5319622>

⁶ www.aalborgplus10.dk: οι δεσμεύσεις του Aalborg καταρτίστηκαν από την πόλη του Aalborg, τη Συνέλευση των Περιφερειών της Ευρώπης – CEMR – και τη Διασυνοριακή Συνεργασία για Προστατευόμενες Περιοχές – ΔΣΠΠ – με την υποστήριξη μιας ομάδας σύνταξης και των εταίρων της Εκστρατείας για αειφόρους μεγαλουπόλεις και πόλεις.

⁷ Έργο Liveable Cities http://www.eurocities.org/liveablecities/site/rubrique.php?id_rubrique=1

⁸ Το έργο MUE-25 συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή <http://www.mue25.net/ListFullArtGrp.aspx?m=2>

⁹ Χρήσιμα παραδείγματα της βασικής αναθεώρησης διατίθενται στην ιστοσελίδα του Aalborg: www.aalborgplus10.dk

¹⁰ Το CLEAR είναι το πρώτο ευρωπαϊκό έργο σχετικά με περιβαλλοντικούς ελέγχους που απευθύνεται σε τοπικές αρχές. Φιλοδοξεί να αναπτύξει και να εγκρίνει «οικολογικούς προϋπολογισμούς» σε ένα ευρύ δείγμα ιταλικών δήμων και επαρχιών. Το έργο, το οποίο έληξε τον Οκτώβριο του 2003, έχει αναπτύξει μια πρακτική μέθοδο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από δημόσιες διοικήσεις και υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο προκειμένου οι περιβαλλοντικές πολιτικές να καθίστανται αποτελεσματικότερες και αποδοτικότερες. <http://ww4.comune.fe.it/clear-life/>;

¹¹ http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm

---

¹² Έργο ENVIPLANS http://www.ambienteitalia.it/chisiamo_engl/pdf/ENVIPLANS_Guidelines_ENG.pdf

¹³ 26η Έκθεση της Βασιλικής Επιτροπής για την Περιβαλλοντική Ρύπανση
<http://www.rcep.org.uk/urbanenvironment.htm#background>

¹⁴ Τοπική Ατζέντα 21 <http://www.iclei.org/index.php?id=798>

¹⁵ <http://www.miljoe.kk.dk/dbb2db62-798b-4862-88dd-3ecc7271d418.W5Doc>

¹⁶ http://www.eurocities.org/liveablecities/site/IMG/pdf/Liveablecities_ENG.pdf

¹⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/index_en.htm

¹⁸ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm

¹⁹ <http://www.eib.org/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/environment/life/news/futureoflife.htm>

²¹ Έργο URBAN ERA NET χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
<http://cordis.europa.eu/coordination/era-net.htm>

²² <http://ec.europa.eu/research/fp7/>

²³ Απόφαση αριθ.° 2006/971/EK του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με με το ειδικό πρόγραμμα «Συνεργασία» για την εκτέλεση του 7ου προγράμματος πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τις δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2007-2013), ΕΕ L 400/86 της 30.12.2006.

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_400/l_40020061230en00860242.pdf

Παραρτήματα

ⁱ http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

ⁱⁱ http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/index_en.html

ⁱⁱⁱ [EC Directive 91/271/EEC](#)

^{iv} <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996L0061:EN:HTML>

^v http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_327/l_32720001222en00010072.pdf

^{vi} <http://ec.europa.eu/enterprise/construction/suscon/sustcon.htm>

^{vii} Σύμβαση πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών του 1992 για τις κλιματικές μεταβολές
<http://unfccc.int/2860.php>

^{viii} Πρωτόκολλο του Κιότο http://unfccc.int/kyoto_protocol/items/2830.php